Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

20 päivänä toukokuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Tuomioistuimen toimivalta sekä tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla – Asetus (EU) N:o 1215/2012 – Toimivalta vakuutussopimusta koskevissa asioissa – 10 artikla – 11 artiklan 1 kohdan a alakohta – Mahdollisuus nostaa kanne sellaista vakuutuksenantajaa vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, toisessa jäsenvaltiossa, kun kyseessä on vakuutuksenottajan, vakuutetun tai edunsaajan kanne sen paikkakunnan tuomioistuimissa, jossa kantajalla on kotipaikka – 13 artiklan 2 kohta – Vahingon kärsineen suoraan vakuutuksenantajaa vastaan nostama kanne – Henkilöllinen soveltamisala – Vahingon kärsineen käsite – Vakuutusalan elinkeinonharjoittaja – Erityinen toimivalta – 7 artiklan 2 ja 5 alakohta – Sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan käsitteet

Asiassa C-913/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Sąd Rejonowy w Białymstoku (Białystokin piirioikeus, Puola) on esittänyt 18.11.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 13.12.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

vastaan

Gefion Insurance A/S,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Prechal sekä tuomarit N. Wahl, F. Biltgen, L. S. Rossi (esittelevä tuomari) ja J. Passer,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, edustajanaan K. Janiec-Janowska, radca prawny,

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

– Gefion Insurance A/S, edustajanaan I. Łyszkiewicz, radca prawny,

– Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Heller ja B. Sasinowska,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.1.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1) 13 artiklan 2 kohdan, luettuna yhdessä 10 artiklan kanssa, ja 7 artiklan 2 ja 5 alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Puolaan sijoittautunut rajavastuuyhtiö CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (jäljempänä CNP) ja Gefion Insurance A/S (jäljempänä Gefíon), joka on vakuutusyhtiö, jonka kotipaikka on Tanskassa, ja joka koskee Puolassa tapahtuneesta liikenneonnettomuudesta aiheutuneen vahingon korvaamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus N:o 1215/2012

3 Asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 15, 18 ja 34 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(15) Tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden olisi oltava hyvä, ja niiden olisi perustuttava periaatteeseen, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella. Vastaajan kotipaikan tuomioistuimen olisi aina oltava toimivaltainen, lukuun ottamatta joitakin tarkoin rajattuja tapauksia, joissa riita-asian kohteen tai osapuolten sopimusvapauden vuoksi jokin muu liittymäperuste on oikeutettu. Oikeushenkilöiden kotipaikka olisi määriteltävä itsenäisesti yhteisten sääntöjen avoimuuden lisäämiseksi ja toimivaltaristiriitojen välttämiseksi.

– –

(18) Vakuutus-, kuluttaja- ja työsopimusten osalta heikompaa osapuolta olisi suojeltava tuomioistuimen toimivaltaa koskevilla säännöillä, jotka ovat hänen etujensa kannalta yleisiä sääntöjä suotuisammat.

– –

(34) Olisi varmistettava jatkuvuus [tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn] yleissopimuksen [(EYVL 1972, L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna myöhemmillä uusien jäsenvaltioiden tähän yleissopimukseen liittymisestä tehdyillä yleissopimuksilla], [tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston] asetuksen (EY) N:o 44/2001 [(EYVL 2001, L 12, s. 1)] ja tämän asetuksen välillä, minkä vuoksi olisi säädettävä siirtymäsäännöksistä. Saman jatkuvuuden olisi koskettava myös Euroopan unionin tuomioistuimen tulkintaa [tästä] yleissopimuksesta ja sen korvaavista asetuksista."

4 Asetuksen N:o 1215/2012 II luku, jonka otsikko on "Toimivalta", sisältää 1 jakson, jonka otsikko on "Yleiset säännökset" ja johon sisältyvät kyseisen asetuksen 4–6 artikla.

5 Kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Kanne sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimessa, jollei tämän asetuksen säännöksistä muuta johdu."

6 Asetuksen N:o 1215/2012 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa ainoastaan tämän luvun 2–7 jakson säännösten nojalla."

7 Mainitun asetuksen II luvun 2 jakso, jonka otsikko on "Erityinen toimivalta", sisältää muun muassa asetuksen 7 artiklan, jossa säädetään seuraavaa:

"Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa

– –

2) sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä vahinko sattui tai saattaa sattua;

– –

5) sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan toimintaa koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa sivuliike, agentuuri tai muu toimipaikka sijaitsee;

– –"

8 Asetuksen N:o 1215/2012 II luvun 3 jakso, jonka otsikko on "Toimivalta vakuutussopimusta koskevissa asioissa", sisältää asetuksen 10–16 artiklan.

9 Kyseisen asetuksen 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Vakuutussopimusta koskevissa asioissa tuomioistuimen toimivalta määräytyy tämän jakson säännösten mukaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 6 artiklan ja 7 artiklan 5 alakohdan säännösten soveltamista."

10 Asetuksen N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kanne sellaista vakuutuksenantajaa vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, voidaan nostaa

a) sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, jossa hänellä on kotipaikka;

b) muussa jäsenvaltiossa vakuutuksenottajan, vakuutetun tai edunsaajan nostamien kanteiden osalta sen paikkakunnan tuomioistuimissa, jossa kantajalla on kotipaikka; tai

– –”

11 Kyseisen asetuksen 12 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Asiassa, joka koskee vastuuvakuutusta tai kiinteää omaisuutta koskevaa vakuutusta, kanne vakuutuksenantajaa vastaan voidaan lisäksi nostaa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä vahinko sattui. Sama koskee tapauksia, joissa samalla vakuutussopimuksella on vakuutettu sekä irtainta että kiinteää omaisuutta ja sama tapahtuma on aiheuttanut vahinkoa kummallekin.”

12 Mainitun asetuksen 13 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Vastuuvakuutusta koskevassa asiassa kanne vakuutuksenantajaa vastaan voidaan nostaa myös siinä tuomioistuimessa, jossa vahingon kärsinyt on nostanut kanteen vakuutettua vastaan, jos tämä on tuomioistuimen lain mukaan sallittua.

2. Vahingon kärsineen suoraan vakuutuksenantajaa vastaan nostamaan kanteeseen sovelletaan 10, 11 ja 12 artiklan säännöksiä, jos tällainen suora kanne on sallittu.”

Direktiivi 2009/138/EY

13 Vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 25.11.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/138/EY (Solvenssi II) (EUVL 2009, L 335, s. 1) 145 artiklan, jonka otsikko on ”Sivukonttorin perustamista koskevat edellytykset”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vakuutusyritys, joka aikoo perustaa sivukonttorin toisen jäsenvaltion alueelle, ilmoittaa siitä kotijäsenvaltionsa valvontaviranomaisille.

Yrityksen pysyvä läsnäolo jäsenvaltion alueella rinnastetaan sivukonttoriin, vaikka mainittu läsnäolo ei käsitä sivukonttoria vaan ainoastaan toimiston, jota hoitaa yrityksen oma henkilökunta tai itsenäisesti toimiva henkilö, jolla on pysyvä valtuutus toimia yrityksen puolesta asioimiston tapaan.”

14 Kyseisen direktiivin 151 artiklassa, jonka otsikko on ”Korvausvaatimuksia esittävien henkilöiden syrjimätön kohtelu”, säädetään seuraavaa:

”Vastaanottavan jäsenvaltion on vaadittava, että vahinkovakuutusyritys huolehtii siitä, että sen alueella tapahtuneisiin liikennevahinkoihin perustuvia korvausvaatimuksia esittävät henkilöt eivät joudu epäedullisempaan asemaan sen vuoksi, että yritys vakuuttaa muun kuin rahdinottajan vastuuseen liittyvän, liitteessä I olevan A osan 10 luokkaan kuuluvan riskin palvelujen tarjoamisen perusteella eikä kyseisessä valtiossa sijaitsevan toimipaikan kautta.”

15 Mainitun direktiivin 152 artiklassa, jonka otsikko on ”Edustaja”, säädetään seuraavaa:

”1. Edellä 151 artiklassa tarkoitettuja tarkoituksia varten vastaanottavan jäsenvaltion on vaadittava, että vahinkovakuutusyritys nimeää edustajan, jolla on valtion alueella pysyvä kotipaikka tai joka on sijoittautunut sinne ja jonka tehtävänä on hankkia kaikki tarvittavat korvausvaatimuksiin liittyvät tiedot ja jolla on oltava riittävät valtuudet edustaa yritystä sen suhteissa vahinkoa kärsineisiin henkilöihin, jotka voivat esittää korvausvaatimuksia, mukaan lukien valtuudet maksaa sellaisiin vaatimuksiin liittyen korvauksia sekä valtuudet edustaa yritystä tai tarvittaessa huolehtia sen edustamisesta jäsenvaltion tuomioistuimissa ja viranomaisissa näitä korvausvaatimuksia käsiteltäessä.

– –

3. Edustajan nimeäminen ei sinänsä merkitse sivukonttorin avaamista 145 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

– –”

Puolan oikeus

16 Siviiliprosessilain (kodeks postępowania cywilnego) 1099 §:n mukaan asiaa käsittelevä tuomioistuin tutkii viran puolesta missä tahansa menettelyn vaiheessa, puuttuuko kansallisilta tuomioistuimilta mahdollisesti toimivalta ratkaista asia, ja jättää kanteen tutkimatta toimivallan puuttuessa. Kansallisten tuomioistuinten toimivallan puuttuminen on peruste menettelyn mitättömyydelle.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

17 Puolassa tapahtui 28.2.2018 liikenneonnettomuus, jossa kaksi ajoneuvoa törmäsi toisiinsa. Onnettomuudesta vastuussa ollut henkilö oli ennen onnettomuutta tehnyt Gefionin kanssa liikennevakuutussopimuksen.

18 Vahingon kärsinyt teki 1.3.2018 vastikkeellisen vuokrasopimuksen sijaisautosta korjaamolta, jonne hänen vahingoittunut ajoneuvonsa oli toimitettu. Vastikkeeksi tästä vuokrauspalvelusta kyseinen henkilö luovutti saatavan luovutusta koskevan sopimuksen nojalla korjaamoyritykselle saatavansa Gefionilta. Korjaamo luovutti 25.6.2018 uuden saatavan luovutusta koskevan sopimuksen nojalla tämän saman saatavan CNP:lle.

19 CNP vaati 25.6.2018 päivätyllä kirjeellä Gefionia maksamaan sille sijaisauton vuokraamista koskevan laskun. Tämä vaatimus lähetettiin Żychliniin (Puola) sijoittautuneen Polins spółka z ograniczoną odpowiedzialnością -nimisen rajavastuuyhtiön (jäljempänä Polins) osoitteeseen; se – kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee – edustaa Puolassa Gefionin intressejä.

20 Crawford Polska sp. z o.o., joka on Puolaan sijoittautunut yhtiö, jonka tehtäväksi Gefion oli antanut korvausvaatimuksen ratkaisemisen, hyväksyi osittain sijaisauton vuokraamista koskevan laskun 16.8.2018 päivätyllä kirjeellä ja maksoi CNP:lle osan tästä vuokrauksesta laskutetusta määrästä.

21 Tämän kirjeen loppuosassa Crawford Polska ilmoitti, että oli mahdollista nostaa joko sitä vastaan Gefionin hyväksymänä laitoksena tai suoraan Gefionia vastaan kanne ”yleistä toimivaltaa koskevien säännösten nojalla tai vakuutuksenottajan, vakuutetun, edunsaajan tai vakuutussopimuksen perusteella oikeutetun henkilön asuin- tai sijoittautumispaikan tuomioistuimessa”.

22 CNP nosti 20.8.2018 Gefionia vastaan kanteen Sąd Rejonowy w Białymstokussa (Białystokin piirioikeus, Puola). CNP vetosi tuomioistuimen kansainvälisen toimivallan osalta Gefionin julkaisemiin tietoihin, joiden mukaan Gefionin pääasiallinen edustaja Puolassa on Polins. CNP vaati, että Gefionille osoitetut tiedoksiannot lähetettäisiin Polinsin osoitteeseen.

23 Kyseinen tuomioistuin antoi 11.12.2018 maksamismääräyksen.

24 Gefion vastusti maksamismääräystä ja kiisti Puolan tuomioistuinten toimivallan tutkia riita-asia. Gefion totesi, että CNP ostaa ammattimaisesti vakuutussopimuksiin perustuvia saatavia, ja se päätteli tästä, että CNP ei ole asetuksen N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetussa vakuutuksenottajan, vakuutetun eikä edunsaajan asemassa eikä sillä näin ollen ole mahdollisuutta nostaa kanteita vakuutussopimusta koskevissa asioissa muun jäsenvaltion kuin vakuutuksenantajan kotipaikan jäsenvaltion tuomioistuimissa.

25 Gefion vetosi lisäksi 31.1.2018 annettuun tuomioon Hofsoe (C-106/17, EU:C:2018:50) väittääkseen, että kun otetaan huomioon asetuksen N:o 1215/2012 13 artiklan 2 kohdan suojaamistehtävä, henkilö, joka harjoittaa ammattitoimintaa vakuutuskorvauksiin liittyvien saatavien perinnässä tällaisten saatavien sopimusperusteisena luovutuksensaajana, ei voi saada kyseisen asetuksen II luvun 3 jaksossa säädettyjen erityisten toimivaltasääntöjen mukaista erityistä suojaa.

26 CNP vastasi, että Gefion on merkitty Komisja Nadzoru Finansowegon (Puolan rahoitusvalvontaviranomainen) rekisteröimien unionin ja Euroopan vapaakauppajärjestön jäsenvaltioiden vakuutusyritysten luetteloon, että se myy vakuutuksia Puolassa ja että on mahdotonta hyväksyä sitä, ettei toimija, jolle saatava on siirtynyt vahingon kärsineeltä, voi vaatia pääasiassa kyseessä olevien korjauskustannusten korvaamista sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa vahinko sattui ja korjaus tehtiin.

27 Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on epäilyksiä siitä, voiko CNP nyt käsiteltävässä asiassa pätevästi vedota asetuksen N:o 1215/2012 II luvun 3 jaksossa vahvistettuihin toimivaltasääntöihin. Se pohtii erityisesti sitä, voiko CNP, joka on yritys, joka on hankkinut vahingon kärsineeltä vastuuvakuutukseen perustuvan saatavan vakuutuksenantajalta, saada sen suojan, joka tämän jakson säännöksissä varataan heikommille osapuolille oikeussuhteissa. Kyseisen tuomioistuimen mukaan on pikemminkin harkittava kyseisen asetuksen II luvun 2 jakson säännösten ja erityisesti mainitun asetuksen 7 artiklan 2 alakohdan tai 7 artiklan 5 alakohdan soveltamista. Lopuksi se on epävarma kyseisen 7 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettujen sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan käsitteiden tulkinnasta.

28 Tässä asiayhteydessä Sąd Rejonowy w Białymstoku on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko asetuksen [N:o 1215/2012] 13 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä 10 artiklan kanssa, tulkittava siten, että sellaisen elinkeinonharjoittajan, joka on hankkinut vahingon kärsineeltä vastuuvakuutukseen perustuvan vakuutusyritykseen kohdistuvan saatavan, ja kyseisen [vastuu]vakuutusyrityksen välisessä riita-asiassa ei voida sulkea pois sitä, että tuomioistuimen toimivalta perustuu asetuksen 7 artiklan 2 alakohtaan tai 7 artiklan 5 alakohtaan?

2) Jos vastaus ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on myöntävä, onko asetuksen [N:o 1215/2012] 7 artiklan 5 alakohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltiossa toimivaa yhtiöoikeuden mukaista yritystä, joka selvittää moottoriajoneuvojen omistajien pakollisen vastuuvakuutuksen kattamia omaisuusvahinkoja ja joka toimii toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen vakuutusyrityksen kanssa tehdyn sopimuksen puitteissa, on pidettävä kyseisen vakuutusyrityksen sivuliikkeenä, agentuurina tai muuna toimipaikkana?

3) Jos vastaus ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on myöntävä, onko asetuksen [N:o 1215/2012] 7 artiklan 2 alakohtaa tulkittava siten, että siinä säädetään itsenäisestä toimivaltaperusteesta sen jäsenvaltion, jossa vahinko on tapahtunut, tuomioistuimen hyväksi, jossa vahingon kärsineeltä pakolliseen vastuuvakuutukseen perustuvan saatavan hankkinut velkoja nostaa kanteen sellaista vakuutusyritystä vastaan, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja kolmas kysymys

29 Ensimmäisellä ja kolmannella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetuksen N:o 1215/2012 13 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä sen 10 artiklan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä sille, että tuomioistuimen toimivalta sellaisen elinkeinonharjoittajan, joka on hankkinut alun perin vahingon kärsineellä olleen, vastuuvakuutusyritykseen kohdistuvan saatavan, ja kyseisen vastuuvakuutusyrityksen välisessä riita-asiassa perustuu mahdollisesti itsenäisellä tavalla kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 alakohtaan tai kyseisen asetuksen 7 artiklan 5 alakohtaan.

30 Aluksi on huomautettava, että siltä osin kuin asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 34 perustelukappaleen mukaan kyseisellä asetuksella kumotaan ja korvataan asetus N:o 44/2001, jolla puolestaan korvattiin tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 27.9.1968 tehty yleissopimus, sellaisena kuin se on muutettuna peräkkäisillä yleissopimuksilla uusien jäsenvaltioiden liittymisestä tähän yleissopimukseen, unionin tuomioistuimen tekemä tulkinta näiden viimeksi mainittujen oikeudellisten välineiden säännöksistä ja määräyksistä koskee myös asetusta N:o 1215/2012, mikäli näiden säännösten ja määräysten voidaan katsoa ”vastaavan toisiaan” (tuomio 9.7.2020, Verein für Konsumenteninformation, C-343/19, EU:C:2020:534, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Asetuksen N:o 1215/2012 4 artiklan 1 kohdan mukaan kanne sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, nostetaan lähtökohtaisesti tuon jäsenvaltion tuomioistuimessa. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetään kuitenkin poikkeuksena, että tällaista henkilöä vastaan voidaan nostaa kanne toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa II luvun 2–7 jakson säännösten nojalla.

32 Erityisesti kyseisen II luvun 3 jaksossa, jonka otsikko on ”Toimivalta vakuutussopimusta koskevissa asioissa”, säädetään tuomioistuinten toimivallan jakamista koskevasta itsenäisestä järjestelmästä vakuutussopimusta koskevissa asioissa (ks. analogisesti tuomio 12.5.2005, Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, 29 kohta).

33 Asetuksen N:o 1215/2012 10 artiklassa täsmennetään, että toimivalta vakuutussopimusta koskevissa asioissa määräytyy kyseisen 3 jakson säännösten mukaan – kyseinen jakso sisältää 10–16 artiklan –, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kyseisen asetuksen 6 artiklan ja 7 artiklan 5 alakohdan soveltamista.

34 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 1215/2012 II luvun 3 jaksossa säännellään tuomioistuimen toimivaltaa itsenäisesti vakuutussopimusta koskevissa asioissa, joten lukuun ottamatta itse 3 jaksossa säädettyjä toimivaltaperusteita näissä asioissa suljetaan pois muut toimivaltaperusteet kuin ne, joihin kyseisen asetuksen 10 artiklassa nimenomaisesti viitataan, eli kyseisen asetuksen 6 artiklassa ja 7 artiklan 5 alakohdassa tarkoitetut toimivaltaperusteet.

35 Koska asetuksen N:o 1215/2012 10 artiklassa ei viitata kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 alakohtaan, viimeksi mainittua säännöstä ei siten voida soveltaa silloin, kun oikeusriita kuuluu tuomioistuimen toimivallan osalta kyseisen asetuksen II luvun 3 jakson soveltamisalaan.

36 Tällaista tulkintaa tukee asetuksen N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 12 artiklan, joissa vahvistetaan kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohtaan ja 7 artiklan 2 alakohtaan sisältyviä toimivaltasääntöjä vastaavat säännöt, sisältö.

37 Lisäksi on todettava, että asetuksen N:o 1215/2012 13 artiklan 2 kohdan mukaan vahingon kärsineen suoraan vakuutuksenantajaa vastaan nostamaan kanteeseen sovelletaan kyseisen asetuksen 10–12 artiklan säännöksiä, jos tällainen suora kanne on sallittu.

38 Tällaisen asetuksen N:o 1215/2012 13 artiklan 2 kohtaan sisältyvän viittauksen tehtävänä on lisätä kyseisen asetuksen 11 artiklan 1 kohdan b alakohtaan sisältyvään kantajien luetteloon henkilöt, jotka ovat kärsineet vahingon, eikä näiden henkilöiden joukkoa ole rajattu niihin, jotka ovat kärsineet vahingon välittömästi (ks. analogisesti asetuksen N:o 44/2001 osalta tuomio 20.7.2017, MMA IARD, C-340/16, EU:C:2017:576, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 On kuitenkin muistutettava, että asetuksen N:o 1215/2012 II luvun 3 jakson tavoitteena on kyseisen asetuksen 18 perustelukappaleen mukaan suojella heikompaa sopimuspuolta säännöillä, jotka ovat hänen etujensa kannalta yleisiä sääntöjä suotuisammat, ja että tällaisesta tavoitteesta seuraa, että mainitussa jaksossa säädettyjä toimivaltaa koskevia erityissäännöksiä ei voida soveltaa henkilöihin, joilla ei ole tällaista suojelun tarvetta (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2020, Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, 27 ja 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 Sellaisen henkilön, jolle vahinkoa kärsineen henkilön oikeudet ovat siirtyneet ja jota itseään voidaan pitää heikompana osapuolena, on voitava vedota asetuksen N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 13 artiklan 2 kohdassa säädettyihin

tuomioistuinten toimivaltaa koskeviin erityissäännöksiin, mutta mikään erityissuoja ei ole oikeutettua sellaisten vakuutusalan ammattilaisten välisissä suhteissa, joista kenenkään ei voida olettaa olevan muihin nähden heikommassa asemassa (ks. vastaavasti tuomio 31.1.2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, 39 ja 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Unionin tuomioistuin on siten jo todennut, että sosiaalivakuutuslaitos, jolle liikenneonnettomuuden johdosta välittömästi vahinkoa kärsineen oikeudet ovat siirtyneet suoraan lain nojalla, ei voi vedota asetuksen N:o 44/2001 9 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 11 artiklan 2 kohdan säännöksiin, joita vastaavat vastaavasti asetuksen N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdan b alakohta ja 13 artiklan 2 kohta, nostaakseen kanteen sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, johon se on sijoittautunut, kyseisen onnettomuuden osalta vastuussa olevaksi väitetyn henkilön toiseen jäsenvaltioon sijoittautunutta vakuutuksenantajaa vastaan (ks. vastaavasti tuomio 17.9.2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Unionin tuomioistuin on myös todennut, että henkilö, joka harjoittaa elinkeinotoimintana vakuutuskorvaussaatavien perimistä tällaisten saatavien sopimusperusteisena luovutuksensaajana, ei voi saada forum actoriksen mukaista erityissuojaa (tuomio 31.1.2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, 43 kohta).

43 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että CNP:n tehtävänä on saatavien periminen vakuutusalan yrityksiltä. Tämä seikka, joka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, estää sen, että kyseistä yhtiötä voitaisiin pitää tämän tuomion 40–42 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettuna asianosaisena, joka on heikommassa asemassa vastapuoleen nähden, joten siihen ei voida soveltaa asetuksen N:o 1215/2012 10–16 artiklassa säädettyjä tuomioistuinten toimivaltaa koskevia erityissääntöjä.

44 On tutkittava, voiko tämän päätelmän valossa tuomioistuimen toimivalta sellaisen elinkeinonharjoittajan, joka on hankkinut alun perin vahingon kärsineelle kuuluneen vakuutusyritykseen kohdistuvan saatavan, ja saman vakuutusyrityksen välisessä riita-asiassa perustua asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 2 alakohtaan tai 7 artiklan 5 alakohtaan.

45 Unionin tuomioistuin on jo todennut tästä, että koska asetuksen N:o 44/2001 II luvun 3 jakso ei koskenut kannetta, jonka vakuutuksenantaja on nostanut toista vakuutuksenantajaa vastaan, kyseisen asetuksen 6 artiklan 2 alakohtaa, joka sisältyy saman luvun 2 jaksoon, voitiin soveltaa tällaiseen kanteeseen, jos se kuului mainitussa säännöksessä tarkoitettuihin tilanteisiin (ks. vastaavasti tuomio 21.1.2016, SOVAG, C-521/14, EU:C:2016:41, 31 kohta).

46 Analogisesti on katsottava, että tilanteessa, jossa asetuksen N:o 1215/2012 II luvun 3 jaksoa ei sovelleta vaatimukseen sen vuoksi, että toinen asianosainen ei ole toiseen osapuoleen nähden heikommassa asemassa, tämä vaatimus voi kuulua saman luvun 2 jakson säännösten ja erityisesti kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 alakohdan tai 7 artiklan 5 alakohdan säännösten soveltamisalaan, vaikka kyseessä on vakuutussopimusta koskeva riita-asia, kunhan mainituissa säännöksissä niiden soveltamiseksi säädetyt edellytykset täyttyvät.

47 Edellä todetun perusteella ensimmäiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 13 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä sen 10 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta sellaisen elinkeinonharjoittajan, joka on hankkinut alun perin vahingon kärsineelle kuuluneen vastuuvakuutusyritykseen kohdistuvan saatavan, ja tämän saman

vastuuvakuutusyrityksen välisessä riita-asiassa, joten se ei ole esteenä sille, että tuomioistuimen toimivalta tällaisen riita-asian ratkaisemiseksi perustuu mahdollisesti kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 alakohtaan tai 7 artiklan 5 alakohtaan.

Toinen kysymys

48 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 5 alakohtaa tulkittava siten, että yhtiötä, joka ratkaisee jäsenvaltiossa toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen vakuutusyrityksen kanssa tehdyn sopimuksen nojalla tämän jälkimmäisen nimissä ja lukuun moottoriajoneuvojen liikennevakuutukseen liittyvien vahinkojen korvausvaatimuksia, on pidettävä tässä säännöksessä tarkoitettuna sivuliikkeenä, agentuurina tai muuna toimipaikkana.

49 Vastauksen antamiseksi tähän kysymykseen on muistutettava, että asetuksen N:o 1215/2012 II luvun 2 jaksossa on vain poikkeuksena sen 4 artiklan 1 kohdassa säädetystä sopimusvaltion, jonka alueella vastaajalla on kotipaikka, tuomioistuinten toimivaltaa koskevasta pääsäännöstä säädetty eräistä erityisistä toimivaltaperusteista, joihin lukeutuu kyseisen asetuksen 7 artiklan 5 alakohdassa säädetty toimivaltaperuste. Kyseisessä säännöksessä tarkoitetulla tavalla sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan toimintaa koskevissa asioissa niiden toimipaikan sijaintipaikkakunnan tuomioistuinten toimivallan osalta kyse on erityistä toimivaltaa koskevasta säännöstä, joten sitä on tulkittava itsenäisesti ja suppeasti, eikä sen voida tulkita koskevan muita kuin samassa asetuksessa nimenomaisesti tarkoitettuja tilanteita (ks. analogisesti asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 5 alakohdan kanssa tuomio 5.7.2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 Asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 5 alakohdassa säädetty erityistä toimivaltaa koskeva sääntö perustuu oikeusriidan ja tuomioistuinten, jotka voivat tutkia oikeusriidan, välisen erityisen läheisen liittymän olemassaoloon, minkä vuoksi on perusteltua antaa toimivalta näille tuomioistuimille hyvään lainkäyttöön ja prosessin asianmukaiseen järjestämiseen liittyvien syiden perusteella (ks. analogisesti asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 5 alakohdan kanssa tuomio 5.7.2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Tältä osin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan voidaan kahden kriteerin avulla määrittää, koskeeko riita asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 5 alakohdassa tarkoitetun sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan toimintaa.

52 Ensinnäkin tämän säännöksen mukaiset sivuliikkeen, agentuurin ja muun toimipaikan käsitteet edellyttävät, että on olemassa ulospäin pääliikkeen jatkeena pysyvästi esiintyvä liiketoimintakeskus. Tällä keskuksella on oltava oma johto ja sellaiset aineelliset valmiudet, että se voi käydä liikeneuvotteluja kolmansien kanssa, joiden ei siten tarvitse olla suorassa yhteydessä pääliikkeeseen. Toisaalta oikeusriidan on koskettava joko sivuliikkeen toimintaa koskevia toimia tai sen pääliikkeen nimissä tekemiä sitoumuksia, jotka on täytettävä siinä valtiossa, jossa sivuliike sijaitsee (ks. vastaavasti tuomio 19.7.2012, Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, 48 kohta; tuomio 5.7.2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, 59 kohta ja tuomio 11.4.2019, Ryanair, C-464/18, EU:C:2019:311, 33 kohta).

53 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että vaikka kaksi yhtiötä eli Polins ja Crawford Polska edustavat Gefionin intressejä Puolassa, Gefion on valtuuttanut viimeksi mainitun ratkaisemaan pääasiassa kyseessä olevaa vahinkoa koskevat korvausvaatimukset. Näin ollen on

katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 5 alakohdan ulottuvuudesta Crawford Polskan toimintaan nähden.

54 Tämän tuomion 52 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä vahvistetun ensimmäisen kriteerin osalta ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että jollei tosiseikkojen arvioinnista, joka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tehtävä, muuta ilmene, Crawford Polska on Puolan oikeuden mukaan perustettu rajavastuuyhtiö, joten se on oikeushenkilönä oikeudellisesti itsenäinen ja sillä on oma johto.

55 Lisäksi jo Gefionilta saadun valtuutuksen sanamuodon mukaan Crawford Polskalla on oikeus ”käsitellä [korvaus]vaatimukset kokonaisuudessaan”, ja ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää lisäksi, että sillä on täysi toimivalta harjoittaa toimintaa, jolla on vakuutusyritykseen kohdistuvia oikeusvaikutuksia, ja toimia Gefionin nimissä ja lukuun.

56 Kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 63 kohdassa, Crawford Polskalla on näin ollen mainitun valtuutuksen nojalla täysimääräinen toimivalta vahinkoasioiden hoitoon ja korvausten maksamiseen vakuutusyritykseen kohdistuvin oikeusvaikutuksin, joten Crawford Polskaa on pidettävä ulospäin pääliikkeen jatkeena pysyvästi esiintyvänä liiketoimintakeskuksena.

57 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on sitä vastoin selvitettävä, onko kyseisellä keskuksella sellaiset aineelliset valmiudet, että se voi käydä liikeneuvotteluja kolmansien kanssa, niin ettei näiden tarvitse olla suorassa yhteydessä emoyhtiöön.

58 Tämän tuomion 52 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä vahvistetusta toisesta kriteeristä on aluksi todettava, että pääasian oikeusriidan ei voida katsoa koskevan Crawford Polskan toimintaan liittyviä toimia, koska se ei koske tämän yhtiön varsinaiseen hallintoon liittyviä, joko sopimukseen perustuvia tai sopimussuhteen ulkopuolisia oikeuksia ja velvoitteita (ks. vastaavasti tuomio 22.11.1978, Somafer, 33/78, EU:C:1978:205, 13 kohta).

59 Siltä osin kuin seuraavaksi on kyse siitä, koskeeko pääasia Crawford Polskan Gefionin nimissä antamia sitoumuksia, tämän tuomion 53 kohdassa muistutetaan, että Gefion on valtuuttanut Crawford Polskan käsittelemään ja ratkaisemaan pääasiassa kyseessä olevaa vahinkoa koskevat korvausvaatimukset. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee lisäksi, että juuri Crawford Polska itse teki Gefionin nimissä ja lukuun päätöksen myöntää CNP:lle vain osa vaaditusta korvauksesta. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 66 kohdassa, jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vahvistaa tämän seikan pitävän paikkansa, Crawford Polska ei ole toiminut pelkkänä tiedonvälittäjänä, vaan se on edesauttanut aktiivisesti oikeusriitaan johtaneen oikeudellisen tilanteen syntymistä. Kun otetaan huomioon Crawford Polskan osallisuus pääasian osapuolten väliseen oikeussuhteeseen, tämän oikeusriidan on siis katsottava koskevan Crawford Polskan Gefionin nimissä antamia sitoumuksia (ks. vastaavasti tuomio 11.4.2019, Ryanair, C-464/18, EU:C:2019:311, 34 ja 35 kohta).

60 Lopuksi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen sekä Gefionin ja Euroopan komission esittämästä liitännäisestä väitteestä, jonka mukaan asetuksen
N:o 1215/2012 7 artiklan 5 alakohdassa tarkoitetut sivuliikkeen, agentuurin ja muun toimipaikan käsitteet olisi ymmärrettävä direktiivin 2009/138 valossa ja erityisesti kyseisen direktiivin 145 ja 152 artiklassa esiintyvien käsitteiden ”pysyvä läsnäolo” ja ”edustaja” valossa, riittää, kun todetaan, että asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 5 alakohtaa on tulkittava itsenäisesti ottaen

huomioon tämän säännöksen rakenne ja tavoitteet, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 72 kohdassa, ja mainittua säännöstä koskevassa oikeuskäytännössä vahvistettujen erityisten kriteerien mukaisesti.

61 Edellä todetun perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 5 alakohtaa on tulkittava siten, että yhtiötä, joka ratkaisee jäsenvaltiossa toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen vakuutusyrityksen kanssa tehdyn sopimuksen nojalla viimeksi mainitun nimissä ja lukuun moottoriajoneuvojen liikennevakuutukseen liittyvien vahinkojen korvausvaatimuksia, on pidettävä tässä säännöksessä tarkoitettuna sivuliikkeenä, agentuurina tai muuna toimipaikkana, jos tämä yhtiö

– esiintyy ulospäin vakuutusyrityksen jatkeena ja

– sillä on oma johto ja sellaiset aineelliset valmiudet, että se voi käydä liikeneuvotteluja kolmansien kanssa, joiden ei siten tarvitse olla suorassa yhteydessä vakuutusyritykseen.

Oikeudenkäyntikulut

62 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 13 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä sen 10 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta sellaisen elinkeinonharjoittajan, joka on hankkinut alun perin vahingon kärsineelle kuuluneen vastuuvakuutusyritykseen kohdistuvan saatavan, ja tämän saman vastuuvakuutusyrityksen välisessä riita-asiassa, joten se ei ole esteenä sille, että tuomioistuimen toimivalta tällaisen riita-asian ratkaisemiseksi perustuu mahdollisesti kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 alakohtaan tai 7 artiklan 5 alakohtaan.

2) Asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 5 alakohtaa on tulkittava siten, että yhtiötä, joka ratkaisee jäsenvaltiossa toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen vakuutusyrityksen kanssa tehdyn sopimuksen nojalla viimeksi mainitun nimissä ja lukuun moottoriajoneuvojen liikennevakuutukseen liittyvien vahinkojen korvausvaatimuksia, on pidettävä tässä säännöksessä tarkoitettuna sivuliikkeenä, agentuurina tai muuna toimipaikkana, jos tämä yhtiö

– esiintyy ulospäin vakuutusyrityksen jatkeena ja

– sillä on oma johto ja sellaiset aineelliset valmiudet, että se voi käydä liikeneuvotteluja kolmansien kanssa, joiden ei siten tarvitse olla suorassa yhteydessä vakuutusyritykseen.

Allekirjoitukset